

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe, și răspunsuri la întrebări, despre formarea și conducerea
tovarășilor și însoțirilor economice,

cu sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț și cu îndrumări pentru valorizarea produselor economice.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Apare în 10, 20 și 30. a fiecărei luni.

Ca adaus la „LIBERTATEA“.

Anul II.

ORĂȘTIE, 20 Aprilie v. 1907.

Nrul 13.

Zoriri.

A înviat! Cu moarte pe moarte a călcat, pentru-ca și celor din morminte, viață să le dăruiască. Adevărul n'a putut fi zdrobit nici în bătăi de biciuri, nici cu cununi de spini și credința n'a putut fi stînsă nici prin restignirea pe cruce între doi tîlhari.

El, Dumnezeu cel adevărat, a înviat trupul omului-Dumnezeu, ca pentru vecii-vecilor mărturie sfîntă să avem despre puterea adevărului și despre sfințenia credinței, ce să înalță ca fumul de tămîie la unul sfînt — Dumnezeu nostru!

An de an creștinătatea săr-bătorește amintirea acestei sfinte mărturii. La Paști satele noastre răsună de dăngănitul clopotelor, ce vestesc bucurie și în suflete înviorază nădejdea în puterea credinței noastre. Pîlcuri-pîlcuri de copii zburdalnici cu ouă roșii și cu haine nouă umplu stradele și scoală satele în gura lor; chiotesc și cîntă și aleargă, căci »asta e ziua care a făcut'o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim«.

Pe pridvoare și pe la porți să adună sfaturi de bărbați și de femei... Aici, în aceste sfaturi trimitem noi scrisorile noastre smerite și acum în ziua bucuriei, în ziua măreței Învieri.

Înainte de amiază, slujitorii sfîntului altar, V'au predicat minunatele mărturii ale credințele noastre străbune, la auzul cărora sufletul Vi-s'a înviorat și cucernicia dragostei cătră unul Dumnezeu, pătrunsu-v'a toată ființa voastră. Sufletele voastre, sunt acum înălțate și mîngăiate.

Dar' trupurile, ce le-ați îmbrăcat azi în haine de săr-bătoare și le-ați saturat cu mîncări alese — trupurile voastre încă își cer mîngăierea, încă își caută alinare în nădejtile viitorului. Și d'aceea pare-că Vă aud sfaturile voastre, azi mai ales înălțate și doar mai ales îngrijorate. Căci Vi-să pare, că viitorul, ziua de mîne și de poimîne va fi tot așa de grea ca ziua de ieri și de alaltăeri. Ba poate mai grea. Și cum Vă duce gîndul viitorului, pare-că văd cum pe fețele voastre pe nesimțite să lasă umbra îngrijorării și amarul durerii.

În clipele acestor îngrijorări, Vă rog să-'mi lăsați scrisorile în mijlocul Vostru și prin ele să mă lăsați și pe mine în sfatul Vostru — să Vă spun, că toată încrederea sufletului meu, că poporul românesc și mai ales Voi sătenii, talpa puternică a poporului nostru, *n'aveți cuvînt, mai ales acum, să Vă clătinați în credința unui viitor mai bun!*

Norocoși am trecut peste greu întunerecului adînc, am trecut peste zilele neputinței omorîtoare! Azi prin satele noastre judecă minți luminate, minți cu scaunul învățaturii și a priceperii mîntuitoare. În sfaturile Voastre glăsuiesc azi povețele pline de dragoste ale cărților și mai ales a gazetelor românești. Și apoi cine are odată carte — trebuie să aibă parte!

Să nu uităm însă, că tînguirea și jălaniile sunt a neputințioșilor. Cu aceste nu ne putem ajuta. Azi numai *munca* făcută cu înțelegere ne mai poate duce pe cîmpiile înaintării.

Această muncă însă să fie făcută rînduită (cu sistem) și mai ales *cu deplină încredere în propriile noastre puteri*. Căci noi n'avem nici neamuri bogate

n'avem nici vecini iubitori, n'avem nici guverne, ce să-'și pună unghia pentru noi. Cu ce ne-om putea noi face sprijinindu-ne unii pe alții — noi numai cu atîta ne putem alege.

Cine ar zice, neîncredător, că dacă am putea noi înainta, noi de noi, am fi înaintat mai altcum și până acum, — cel ce așa ar grăi, acela greșește. Căci în vremile de până aci abia ne-am scăpat de prăpădenia bățăilor și de lanțurile iobăgiei. Lucrul cel dintîi ne-a fost să vedm de carte, să ne luminăm calea, ca să putem vedea în viitor. Și, mulțumită Cerului: mii și mii dintre ai nostri s'au împrietinit cu cartea și azi avem învățați din neamul nostru, avem cărturari, ce ne sunt și ne pot fi făclii minunate pe calea spre înaintare.

A rămas, ca noi cei de azi să ne știm folosi de carte, să ne stăpînim de încrederea în noi înșine, în puterile noastre proprii, și porniți pe munca rînduită — să ne știm strînge șirurile, să ne știm întovărăși, ca să ne organizăm.

Numai încredere și dor de muncă să avem și atunci roadele înveselitoare urmează a bună samă. Porniți la muncă — sunt cine să ajute, sunt cine să ne înțeleagă și mai ales avem pentru cine să ne trudim să ne înțelegă. Vă spun, ca pildă, și numai pătania mea:

De ani de-arîndul cetesc și ascult și mă uit la roadele minunate ale tovarășiiilor. Le-am îndrăgit cu tot sufletul meu și iubindu-'mi neamul, mă trudes, așa cum știu și cum pot, să ajut și eu acolo unde să lucră pentru îndrăgirea și pentru alcătuirea tovarășiiilor, căci sunt încredințat, că din satele noastre, prin tovarășii, mai poate fi alun-

gată lipsa și năcazul și jalea traiului din samă afară greu.

În anul acesta nu eram împăcat numai cu îndemnul pentru tovarășii prin graiul viu ori prin scrisorile răslățite, cînd prin o gazetă cînd prin alta. Încrezut în curățenia muncii mele, am cutezat să dau ființă foii »Tovărășia« cu scopul să o fac glăsuitoare, neobosită pentru îndrăgirea și îmbrățișarea tovarășiiilor. Cum la început sprijinul era prea neînsemnat, — am dat peste o groază de greutate. Ce să fac? Ca din propria întîmplare să învăț — m'am întovărășit cu »Libertatea«. Roadă a fost că azi »Tovărășia«, cea puțin știută la început, întră în casele alor peste 4000 Români și e cîntată în toate colțurile țării. Așa că azi foaia »Tovărășia« desigur are o bună parte în mișcarea ce s'a pornit pentru alcătuirea de tovarășii pe satele românești. Mărturie despre aceasta, ne sunt sutele de scrisori ce am primit dela sate și dela orașe, prin care ne cer îndrumări pentru alcătuirea de tovarășii.

Ca să se vadă și ca pildă să fie, ce să poate face cu muncă stăruitoare și cu încredere în izbîndă, amintesc următoarele date:

În comuna *Pianul-de-jos* s'a făcut o tovarășie pentru asigurarea vitelor. Contractul și îndrumările le-au luat dela mine doi fruntași de acolo anume pentru asta veniți la Hunedoara.

În comuna *Mercheașa* (lîngă Cohalm am mers eu pentru alcătuirea unei tovarășii pentru asigurarea vitelor. Azi la stăruința preotului Bercan, în comună să află și o tovarășie de conzum (boltă).

Asemenea am fost în comunele *Măhaciu* (lîngă Turda), *Dobra*, *Mănerău*, *Buituri*, *Nă-*

dăștia-de-jos (lângă Hunedoara), tot pentru alcătuirea de tovărășii pentru asigurarea vitelor. În Măhaciu și Dobra s'au alcătuit deja câte o astfel de tovărășie.

Mi-s'au cerut și am dat îndrumări pentru alcătuirea de tovărășii (în mare parte pentru asigurarea vitelor) în comunele și orașele: Romos, Fofeldea, Brad, Făgăraș, Bistrița, Făget, Iablanța, Timpăhaza, Rîșnov, Jebel, Vrani, Blaj și în alte 37 comune.

În comuna *Hitiăș* s'a alcătuit o tovărășie pentru arindarea pământului — pe temeiul îndrumărilor date direct și prin »Tovărășia«.

În comuna *Vad* s'a alcătuit o tovărășie pentru valorizarea produselor și pentru deschiderea unei fabrici de țiglă și cărămidă.

În comuna *Prigor* (Bănat) să face o tovărășie pentru țesătorii de pinză.

Și aici s'au ajutat cu înformațiile noastre.

Pentru *negotul cu bucate* am dat informații la »Tovărășia Agricolă« din Sebeșul-săsesc (unde am fost și personal), la banca »Economul«, filiala din Gherla, unde s'a făcut acum o tovărășie pentru procurarea de mașini. La banca »Coroana« din Bistrița, la banca »Poporul« din Lugoj și la alte institute și privați.

În zilele acestea voi fi de față în Bran, unde prin »Asociațiune«, să nizuește pentru alcătuirea unei tovărășii pentru valorizarea poamelor și alta pentru lăptărit.

Am spus aceste — nu pentru mine — fără pentru ca pildă să fie pentru alții și mărturie vie să avem cu toții, că este cine să ne înțeleagă și avem pentru cine să muncim.

Și am spus aceste acum, ca să fie cetite în sărbătorile sf. Paști, în sfaturile Voastre, iubiți săteni, ce le aveți pe pridvoare și pe cele pajiști.

Luați pilda și o întrupeți și la Voi în sat. Căci prin tovărășii alungați lipsa și mizeria din sat și urmați mai cu folos învățăturile sfintei scripturi, care zic să ne iubim și să ne ajutăm ca frații.

În tovărășii să poate munci

mai bine, mai cu rînduială și prin tovărășii putem să arătăm și să știm și noi cât de mari sunt propriile noastre puteri, dacă avem încredere în ele și dacă le știm folosi.

Cred și mărturisesc, că sfintele sărbători ale Paștilor, nu le putem cinsti mai plăcut lui Dumnezeu și mai folositor oamenilor, decât așa, ca după-ce ascultăm cu evlavie sfînta siujbă, în sfaturile noastre de după amiază, luăm hotărîrea să alcătuim în satul nostru barem câte o tovărășie pentru binele obștesc.

V. C. Osvadă.

Pentru centrala Tovărășiilor.

Propunerea noastră pentru alcătuirea unei sau a mai multor centrale pentru tovărășii, spre bucuria tuturor, e mult desbătută și chibzuită, de cei mai chemați fruntași ai neamului nostru.

Delegațiunea (comitetul) băncilor române, în ședința sa din Dumineca trecută, a desbătut propunerea și a aflat că mai bine ar putea fi intrupată ideea centralei pentru tovărășii prin însoțirea »Solidaritatea« ce o vor înființa în curînd băncile românești.

Comitetul »Asociațiunii« din Sibiu va dezbate propunerea pentru centrală în ședința sa plenară dela 9 Maiu a. c.

Asemenea dela mai multe bănci de-ale noastre am primit răspuns că sprijinesc înființarea Centralei pentru tovărășii. Prețios sprijin au promis între alții și fruntașii nostri Dr. Alexandru Mocsonyi și Dr. Ioan Mihău.

Ori cum ar fi rezolvirea, e foarte îmbucurător că dorința de a să lucra pentru binele poporului prin tovărășii, e nutrită în cercuri tot mai largi, despre ce face mărturie și faptul, că mai toate foile noastre de samă au reprodus propunerea pentru centrala tovărășiilor, iar în »Revista Economică« s'a pornit o binevoitoare discuție asupra acestei propuneri.

Satul cu comorile.

(Correspondență pentru foaia »Tovărășia«).

Comuna Cârnecea (lângă Oravița, în Bănat) să poate numi »Satul cu comorile« după-ce d'aci să scoate an de an bucate, poame, miere, rachie de prune foarte vestită (ce să expoartă în Austria până în Moravia) în preț de zeci de mii de florini. Numai cit cu desfacerea acestora să deprind străinii, pe cînd ai nostri fie din comoditate, fie din nepricepere, is buni — bucuroși, că le pot vinde »d'acasă«.

Dar' precum în astfel de locuri, privilegiul îl prind jidanii, așa și la noi din bună vreme s'a pripășit o lipitoare, care după un pătrar de veac, s'a dus bogat dela noi (100 mii florini bani, afară de pământ).

Anul mileniului ne-a adus însă în loc de unu, — doi jidani, cazarii Anton Katz și Volf Katz (adeca lupul și cu mița. Nota culegăt.) Amîndoi au venit numai cu ce biet au avut pe ei, și-au întins mîna la vecini după o coajă de mălăi și un cartof; dar' azi după 10 ani sunt viriliști!

Iși poate inchipui fiece, cum s'au îmbogățit acești Jidani în un timp așa de scurt, iar de după îmbogățirea lor, satul nostru cu dreptcuvînt să poate numi »Bogata« (dulcea-cărnoasa cum o numește poporul).

Însă nu asta mi-a fost scopul ca să scriu, — fără că văzînd noi cum îmbogățim străinii, cari după-ce ne storc d'ajuns, ne lasă și să duc, ne-am gîndit să facem, ca banii nostri să rămînă între noi, ne-am gîndit să facem o tovărășie de consum și ajuto-rare!

La apelul conducătorilor nostri, preoți și învățători, numai decît s'au imbiat peste 100 de proprietari din loc să scrie acții.

Fîind dară asigurat temeiul tovărășiei, rămîne sarcina conducătorilor nostri ca să o pună în picioare, să putem zice cu toții:

Noroc și Doamne ajută!

Legea despre tovărășii.

(Din Legea comercială ungară, articolul 37 din 1875).

Tovărășii (însoțiri).

(Urmare).

Capitul II.

Relațiile de drept ale tovărășilor între sine și față de a treia persoană.

§. 231. Membrii unei tovărășii alcătuită cu responsabilitate nelimitată, garantează pentru toate angajamentele tovărășii întru cît, spre coperirea lor, nu ajung activele tovărășii solidar (unul pentru altul) cu întreaga lor avere.

Membrii unei tovărășii alcătuită cu garanță limitată întru cît statutele societății nu dispun altfel, garantează numai până la suma cuotei lor stabilite.

§. 232. Creditorii tovărășii își pot valida pretenziunile lor față de tovărășii singuratici, numai după terminarea concursului deschis asupra averii tovărășii și numai întru atîta, întru cît acele pretenziuni au fost computeate la concurs, respective judecate.

Pentru astfel de pretenziuni să poate exopera execuțiunea asupra singuraticilor tovărășii, fără o nouă procedură judecătorească.

§. 233. Cea-ce intră într'o tovărășie, ce este în ființă deja e responsabil pentru toate obligamentele luate de tovărășie înainte de intrarea lui, în aceia.

O învoire contrară, nu are valoare de drept față de a treia persoană.

§. 234. Dacă statutele nu conțin nimic alta, atunci tovărășii cari și-au plătit sumele stabilite, nu pot fi apucați pe calea regresului de ceilalți societari, sub acel titlu că au plătit mai mult.

(Va urma)

Roata vremii.

— Spiuiri și ocoșeli. —

Din o scrisoare ce-am primit'o în zilele aceste, citez următoarele: »S'a vîndut la licitație moșia lui N. cu 112 cor. — moșie ce prețue între frați zece mii cor. N'a fost nime să o mintue ori să o plătească creștinește«.

Cunosc și moșia și pe nenorocitul ei fost proprietar și știu că a ajuns la licitație în urma proceselor celor multe în care s'a încurcat — din rîncoare mai ales.

În licitația asta e un colț de icoană urită pe care o întâlnim la mulți frați români. Căci pe mulți îi putem auzi:

„Mi-a tăiat o brazdă din pământ — da îi arăt eu lui! Il dau pe mâna avocatului să mi-l joace“. Și când glăsuște așa, nu să gîndește că: Azi „joc“ eu pe altul, mâne altul pe mine — spre bucuria „advocaților...“

Și așa să prăpădesc averi rămase dela moși strămoși. Unde sunt în cazuri de aceste propovăduitorii binecuvîntatei învățături: „dacă dă el cu peatră — tu dă cu pîne“?!...

*

Călătoriam cu trenul în societatea alor doi unguri. La o gară să urcă un învățător român. Incepe vorba despre legea școlară a lui Apponyi. Învățătorul nostru să înferbîntă și începe unguște să laude celor doi unguri pe Apponyi și să osîndească pe fruntașii români care au protestat contra proiectului.

La o altă gară să urcă un preot român; cei doi unguri s'au fost dus. Incepe vorba — în românește. Învățătorul nostru întră și el în vorbă și începe a osîndi pe Apponyi și a lăuda ținuta celor care au protestat contra proiectului!

Eu nu mă pot răbda și îi zic: „apoi bine dle, înainte cu 5 minute, în fața celor doi unguri vorbiți cu totul altcum“.

— Ei, vezi tocmai asta e ce trebuie să înțelegi! Eu trebuie să țin samă de împrejurări!

Blastămate împrejurări! Prea să îmbulzesc și la noi, mai ales în timpul din urmă. Și e foarte trist că nu să țin în socoleală nici acolo unde să pot astfel de oameni cu „împrejurări“!

In jurul unei polemice.

Dela un stimat cetitor și apreciator al foii noastre, primim următoarele șire:

E vorba de polemica dintre „Tovărășia“ dlui V. C. Osvadă și revista „Bunul Econom“ din Orăștie.

Chestiunea e limpede pentru orice om nepeocupat.

Un bărbat despre care nu să poate zice că ar urmări interese proprii, înființează o foaie pe care cu jertfe o pune în slujba unei idei, ce mai nainte era prea puțin cunoscută și și mai puțin discutată. E ideea ajutorului împrumutat prin întovărășirea celor mici, slabi și săraci.

Prin o propagandă, pe care o duce aproape numai singur, timp de doi ani, dl Osvadă izbuteste să generalizeze ideea și încă în așa măsură, încît azi s'a angajat în slujba ei aproape întreaga noastră presă, și mai toți bărbații noștri de valoare. E un succes hotărît acesta, pe care nu-l pot tăgădui, dlui Osvadă, nici chiar contrarii săi.

Revista „Bunul Econom“ însă nu recunoaște nici macar atît dlui Osvadă,

Ba ce-i mai mult nu numai că nu-i recunoaște nici un merit, ci îi impută chiar — la loc și în mod nepotrivit — că dînsul ar voi să se octroieze de întemeietor al tovărășiiilor. Iar' întemeietor al lor — susține „B. Econ.“ — nu poate fi, pentru-că tovărășiile au existat și înainte de a să naște dl Osvadă, și pentru ca dacă a înființat și dînsul o tovărășie, ar fi făcut'o ca să devină directorul ei.

Multă nedreptate! Noi, cei-ce am urmărit lucrarea dlui Osvadă, știm că dînsul nu și-a reclamat nici măcar ce i-să cădea, decum să-și octroieze atribuțiuni deosebite.

Dînsul știe ca și noi, ori și mai bine cine sunt întemeietorii tovărășiilor. Iar' noi — dacă mai avem un pic de respect pentru lucrarea intelectuală a cuiva — trebuie să recunoaștem, că dl Osvadă este, — dacă nu mai mult cel puțin unul dintre cei mai zeloși și stăruitori propovăduitori ai ideii de întovărășire.

Cît privește procesul de intențiuni ce i-să face dlui Osvadă în cauza înființării însoțirii din Hunedoara, credem că și cei-ce l-au intentat, trebuie să-l regrete. Pentru-că ori ce-ar zice unii și alții e știut că prin înființarea acelei tovărășii s'a făcut un bun serviciu pornirilor noastre economice, întru-cît s'a pus în practică și alt sistem de bănci — afară de cel al societăților pe acții, și s'a făcut un început pentru o nouă și mai acomodată bancă de credit agricol, tot asemenea și pentru negoțul de bucate.

Și dacă n'ar avea tovărășia dela Hunedoara decît numai aceste merite, totuși e de ajuns pentru a justifica și aprecia existența ei.

Ne-am obicinuit să apreciem pornirile bune fără să ne uităm de unde vin. Le apreciem cu recunoștință, vină ele dela „Tovărășia“ ori dela „Bunul Econom“. Și tocmai pentru aceasta avem datorința, ca dacă altcum nu putem ajuta pe cei-ce să străduesc pentru binele obștesc, cel puțin să le arătăm stima și încrederea noastră pentru munca lor.

I. I. I.

STIRI

Cetitorilor și sprijinitorilor noștri le dorim sărbători fericite!

Red. „Tovărășia“.

*

Congresul gen. al tovărășiilor. Înainte cu ani de zile s'a alcătuit o Uniune a tovărășiilor din toată lumea cu sediul în London. În congresele ce le ține uniunea să desbat fel și fel de lucruri principale ce să țin de tovărășii și să fac dări de seamă despre înaintarea, numărul și felul tovărășiilor din toată lumea. În toamnă să va ținea al 7-lea congres al uniunii în orașul italian Cremona.

*

Tovărășie de arendare.

Proprietarii mici din Măcău (Makó) au făcut o tovărășie de arendare, ca să poată lua în arendă averea episcopiei din Cenad.

Cîrmuitorul averilor episcopiei a primit cu bucurie dorința proprietarilor mici. Proprietarii mici din Mezőberény au cumpărat prin ajutorul tovărășiei de credit, dela baronul Petru Herzog o avere de 1000 de jugăre și în curînd o vor parcela.

*

Crișmele închise. Alte două comune au hotărât, ca crișmele să stea închise în Dumineci și sărbători. Comunele sunt: Rebrisoara din ținutul Năsăudului și Csernaton din Săcuime.— Bune exemple de urmat.

*

Bănci nouă. În Cluj să face o nouă bancă sub firma „Vatra“. În Brașov s'a înființat o nouă reuniune de păstrare și împrumuturi numită „Brașoveana“.

*

Filiala „Cordiane“. Onor. public este avizat, că filiala din Agnita a băncii „Cordiana“ (Fofeldea) este deschisă în toate zilele dela 8 până la 1 oră d. a. și dă împrumuturi pe cambii și ipotecă primește depuneri cu 4½ și 5%.

*

Cale ferată nouă să face între Vața și comuna Oberșia la calea ferată Arad—Csanad. Ingăduința o are firma Milkó Vilmos și fiii din Seghedin.

*

Producția de mătase a Ungariei. Inspectoratul regnicolar pentru producția de mătase, a dat publicității datele asupra producției de mătasă din țară, în anul 1906,— cu deosebire privire la producția din comitatul Torontal.

Conform acestor date, în Ungaria s'au indeletnicit 103.350 familii cu creșterea vermilor de mătase, cari au produs 1.76.682 kilograme gogoși, pentru cari au primit 3 milioane 045.157 coroane.

Adugând la aceasta și suma de 1.700.000 coroane, ce s'a plătit muncitorilor, câștigul ce a rezultat pentru populație, atinge cifra de 4.745.150 coroane.

Începând dela anul 1870, când s'a înființat în ministerul de agricultură inspectoratul regnicolar pentru producția de mătase, s'a vîndut mătasă și materii de mătasă în valoare de 70.701.227 coroane.

Această sumă a primit-o deci pătura cea mai săracă a populației rurale și încă înainte de seceriș, când lipsa de bani e mai mare.

În anul trecut 46 specialiști au ținut în 1136 comune prelegeri des-

pre creșterea vermilor de mătase.

La acesta prelegeri au luat parte 150.474 ascultători.

În anul 1906 s'a plantat în comitatul Torontal 8.536.136 duzi (frăgari).

*

Vnitele căilor ferate. Societatea căilor ferate de sud au încasat în primele zece zile ale lunii Aprilie 3.188.794 coroane, cu 382.988 coroane mai puțin decît în acelaș interval al anului 1006.

Societatea căilor ferate austro-ungare pr. de stat, a încasat în acelaș timp 1.772.349 coroane cu 71.864 coroane mai mult decît în anul 1906 (1—10 Aprilie.)

*

Dela „Reuniunea română agricolă sibiiană“. În ședința sa din 3 Aprilie n. comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene“ luând în considerare toate cererile intrate, a împărțit în mod gratuit între membrii în total 67½ klgr. sămânță de trifoiul 34½ klgr. sămânță de napi de nutreț, 28 klgr. sămânță de luțernă și 7½ garnituri semințe de flori.

*

Stațiunea din Bilac pentru armăsari va fi strămutată la Juc (comit. Cojocnei). Aici s'a și început ridicarea zidurilor trebuincioase.

*

Cât se consumă în București. Zamfir Arbore, șeful lucrărilor statistice ale capitalei București publică amănunte asupra consumațiilor, cari s'au făcut în București în anul 1906. S'au întrebuintat în cursul anului trecut 17.902,527 metri cubici de apă, deci zilnic 49,662 metri cubici Lungimea canalelor prin cari se poată apa este de 182,031 metri.

S'a mîncat carne: 15.881,906 chilogr. Pentru a se câștiga cantitatea aceasta s'au tăiat 42,554 boi 15,022 vaci, 1304 bivoli și 24,743 viței. S'au mai tăiat încă 26,908 porci, 4567 oi și capre, 248,535 miei și iezi. Se vine o consumație de carne de 62 chlgr. anual pentru o persoană.

S'a mîncat pîne: 59.729,693 chilogr., deci 209 chlgr. la an pentru o persoană, 552 grame la zi.

S'au mîncat: cartofi 5.500,000, zăhar 2.990,000 kilograme, legume 2.212,000 kilograme.

S'au beut vin: 1.200,000 decalitrî.

Pentru luminat s'a întrebuintat 5.200,000 kilograme petrol, pentru încălzit 927,000 stângeni de lemne și 12.204.000 chlgr. de cărbuni de piatră.

*

Regularea Murășului. Comuna Ilia-murășană a înaintat rugare la Guvern, ca să ordoneze regularea Murășului până la Piști ori cel puțin până la Ilia, pentru-ca locuitorii din părțile acelea țară să fie în viitor scutiți de prea dese inundații.

*

Cursuri de albinărit. În anul acesta să vor ținea la stupăria statului din Gödöllő mai multe cursuri de stupărit. În 1—21 Mai pentru proprietari mici; în 1—15 Iunie pentru păzitorii de păduri; în 18—28 Iunie pentru preoți; în 1—21 Iulie și dela 24 Iulie până în 15 August pe sama muerilor. Ascultătorii vor căpăta gratuit întreținerea întreagă și preț redus pe căile fierate. La un curs vor fi primiți numai 20 de înși. Cine vrea să fie primit, trebuie să-și dea rugarea cu o lună naintea începerii cursurilor. Rugarea provăzută cu timbru de 1 coroană trebură adresată ministrului de agriculturii și trimisă prin forurile administrative.

Cum deosebim mierea de albine, de mierea măiestrită? Mulți, neavând stupi, sunt siliți să cumpere miere de prin prăvălii. În prăvălii însă la negustori fără suflet, adesea mierea e falză, fabricată măestrit din alte materii, nu adunată de albine. Ca să vezi de are gustul miere adevărată ori e falzificată, ia întâi mai puțină și o probează acasă de e bună ori nu, și numai după aceea cumpără mai multă. Iacă cum faci proba:

Puneți într'un pahar două linguri de miere și turnați pe deasupra 6 linguri de spirt (alcool). Amestecați apoi bine. După cîtva timp, mierea artificială lasă în fundul paharului un zaț gros și alb, provenit dela amidonul (materia cu care să fabrică mierea falză) ce conține, pe cînd mierea adevărată nu lasă să se așeze nimic la fundul păharului!

Porci de soiul „Yorkshire” de vînzare. Domnul Petru Dragici, prim-pretor în Săliște, comunică următoarele: Direcția «Insoțirii pentru valorisarea laptelui» din Săliște m'a recercat să aduc la cunoștința publicului interesat, că importînd cu mijlocirea guvernului, direct din Anglia soiul rîmători «Yorkshire» are de vîndut din prăsila întie cam 250 purcei (purcele iș vieri) Doritori de a cumpăra astfel de soi de porci pentru prăsire, să să adreseze la dl Dimitrie Foale, conducătorul fabricei de unt din Săliște (Szelistye, Szebenm.) care, alăturată fiind o marcă poștală de 10 fileri dă răspuns și în scris celor ce să interesează. Spre orientare observ, că purceii de vîndut sînt în vîrstă de 2—2½—3 luni și prețul lor variază, după vîrsă și dezvoltare, la vieri între 35—40 și 45 coroane, iar iar la purcele cu cîte 10 coroane mai mult. Purcei pot fi luați în primire îndată ce timpul să desprîmăvarează.

Tîrg de cai. Cel mai mare tîrg de cai din anul acesta să va ținea în 5 și 6 Mai n. în Érsekújvár., cale

de două ceasuri cu trenul dela Budapesta.

Tovărășii noi economice. Ministrul de agricultură Darányi a întărit statutele tovarășiiilor economice din Kápolna, Hoszuszeg și jur, Kenéz, Léka și jur Széntkut și jur și cea din Nagysziget și Nagykászon.

Societatea agricolă „Sămănătorul” din Gherla s'a constituit la inițiativa și cu sprijinul băncii «Economul» din Cluj. Din programa de muncă pe basa căreia va lucra noua tovarășie estragem următoarele: «Promovarea și îndatinarea poporului la economie mai rațională și mai efectivă, prin ce s'ar ridica bunăstarea materială a poporului. Pentru acest scop societatea va acvira tuturor poporenilor, cari vor avea lipsă cu înlesnire posibilă tot soiul de sămînță, cari vor corespunde ținutului acesta, — va procura și răspîndi instrumente mai bune și mai efective precum și mașini agricole. Salutăm cu bucurie începutul de frunțașii dela «Sămănătorul» și le dorim insbîndă deplină!

Prețurile cărnei în orașele din provincie. Asociația agronomilor ungari a publicat prețurile cărnei în orașele din provincie. Insemnăm următoarele. (Prețurile sînt socotite de chilogram și în fileri):

	Carne de vită	Carne de vițel	Carne de porc	Carne de oaie
	I	II	I	II
Arad . . .	160-144	200-160	160-140	60
Aradul-nou . . .	136-128	168-152	144-128	—
Becicher.-M. . .	144-136	160-144	144-128	104
Bichiș-Ciaba . . .	144-136	200-180	144- —	104
Oradea-Marc . . .	144-136	200-180	160-152	—
Panciova . . .	136-128	140-120	140-128	—
Sin-Micl.-mare . . .	144-140	160- —	144-136	98
Sătmar . . .	152-144	200-192	144-126	98
Verșeț . . .	144- —	180- —	140- —	110

Intrebări și răspunsuri.

Intr. 82. Unde aș putea vinde lina, ce o voiu tunde în Mai?

Ilie S. în T. S.

Răspuns: Scrie la fabrica Wilhelm Scherg în Brașov.

Intr. 83. Unde aș căpăta o carte cu îndrumări pentru cultivarea vieii?

Eliseu M. în Fr.

Răspuns: Scrie la Ministerul r. u., de agricultură (Secția viieritului) de unde primesc cartea cu îndrumările, gratuit toți preoții, învățătorii și notarii.

Intr. 84. Ași voi să asigur 2 părechi de boi. Unde e o astfel de societate?

Ioan Nic. în Sob.

Răspuns: Scrie la „Ált. alat biztosító társaság, mint szövetkezet” în Budapesta. Mai bine ar fi dacă urmînd sfatului din „Tovărășia” a-ți alcătui în sat o tovarășie pentru asigurarea de vite. Deslușiri găsești în Nrii 5, 6 și 8 din „Tovărășia”

Intr. 85. Unde să vînd ouăle, ce le-am adunat și pe care le voi aduna d'aici înainte?

V. Br. în Făget.

Răspuns: Scrie la „Vásárcsarnok ellátó szövetkezete”, Budapesta (Vásárcsarnok).

Intr. 86. Unde găsim îndrumări pentru alcătuirea unei tovarășii pentru valorizarea ouălor?

„Lerus”.

Răspuns: Îndrumări pentru formalitățile înființării găsiți în „Tovărășia” (Nrii din Februarie a. c.) Statute vom publica în „Tovărășia” cit de curînd.

Intr. 87. Aș voi să cumpăr o mașină de tăiat lîn și tului — de unde? De unde să cumpăr „Soia”? Fratele meu vrea să meargă în România, ca lăcătuș la tren, unde să scrie?

Abon. Nr. 3896.

Răspuns: Scrie la Maxim Vulcu fabricant de mașini în Arad. Pentru Soia scrie dlui Ignatie Borza, cantiner în Alba-Iulia (Cetate). Fratele să scrie la Direcțiunea Căilor Ferate române în București.

Intr. 88. Aș vrea să învăț limba maghiară și germană. Cum și din ce cărți să le învăț?

I. C. în C.

Răspuns: Cumpărați dela librăria Ciurcu & Comp. din Brașov gramatică maghiară și germană — anume întocmită pentru a învăța limba. Singur însă va merge cam greu. Roagă pe dl inv., din sat să-ți fie întru ajutor.

Intrebarea 89. De unde mi-aș putea cumpăra o carte de bucătărie în românește?

N. C. în Didrif.

Răspuns: Scrie la tipografia diecesană din Caransebeș și cere-ți să-ți trimită cartea „Poftă bună” de Zotti Hodoș. Sunt 2 volume. Amîndouă costă cu porto cu tot 2 coroane.

Intrebarea 90. De unde aș putea cumpăra oue de gîscă, găini și rațe soiul mare?

O. V. în S. lung.

Răspuns: Scrie la Baromfy tenyésztők országos szövetkezete în Budapesta IX. Üllői ut 22.

Intrebarea 91. 1. Poate fi primar birtașul ori apoi un comersant, ori meseriaș? 2. Dintre membrii reprezentanței a murit unul, iar suplentul e închis. Trebuie acum alegere nouă? 3. La dreptul de virilist să socoate și darea de venit? 4. Pentru arendarea dreptului de vînat ne putem întovărăși mai mulți?

Răspuns: 1. Birtașul nu poate fi primar ceilalți pot. 2. Alegere nouă să face numai regulat. 3. Să numără și darea de venit. 4. Vă puteți întovărăși; unul ia pentru toți arenda.

Prețul bucatelor.

Din cele mai multe părți ale țării sosesc plîngeri că sămănăturile de grîu sînt foarte

slabe. În multe locuri le ară a doua oară. În urma acestor știri mai ales prețul grîului s'a urcat neașteptat. După grîu s'a urcat și prețul cucuruzului; ovăsul apoi a rămas tot la prețurile urcate, de mai nainte.

În Budapesta să vinde grîul cu cor. 17·20—17·80 maja metrică; Cucuruzul cu coroane 10—11·40 maja metrică. Prețul ovăsului neschimbat. Să așteaptă încă urcări în prețuri.

Piața Năsăudului.

Prețul cerealelor și a vitelor au fost în Năsăud Joi în 12/25 April a. c. în următorul mod:

	după măsura de 10 litri
Păpușoiu (cucuruz) . . .	Cor. 1·60
Grîu de primăvară . . .	2·10
Ovăș	1·30
Orz	1·40
Baraboi (grumpene) . . .	—80
Prune uscate	4—
Nuci	3·10
Fasole roșie (pistriță) . .	2·80
Fasole albă	2—

100 chilograme de fin bun 8 coroane.

Părechia de oi cu lapte 48—50 cor. (cu miei).

Părechia de capre 56—60 coroane (cu iezi).

Prețul vitelor cornute e foarte urcat.

O vacă cu vițel de mijloc 240—300 cor.

De asemenea rîmătorii sînt foarte scumpi și caii de ham.

Istr.

POSTA REDACȚIEI

Dlui Ioanichie B. în Z. Răspunde finanților să o caute acasă. Dl deputat e acasă în săptămîna după Paști.

Dlui Atanasie Gr. în Palos. Scrie dlui Romul Simu, inv. pens., în Sibiu (la Asociațiune).

Dlui I. Panican. Tipărirea ar costa cam 2—300 coroane. Adresează-te la „Tipografia Nouă” (Libertatea) în Orăște. În crîsmă poți pune vînzător (elárusító). Altcum nu.

Dlui Vas. B. preot. Satul are drept, dacă să poate dovedi că e interesul legării sau fructificării solului! Și asta o dovedesc!

Dlui Ioachim P. în B. La Paști noi ru „lămurim” și nu cerem lămuriri. Să fie pe pămînt pace și între oameni buna învoire. Că dl Oct. Bude „nu pricepe” — n'avem ce face. Cînd va pricepe — cu bucurie îl vom pricepe și noi. Sărbători fericite!